

Zöldi László

ÜVEGGYÖNGY AZ INFÓTENGERBEN

Mottó: „*Irodalom az, ha az ember
kitalál valamit, ami igaz.*”
Dalos György író¹

Vagy tíz évvel ezelőtt tanulmányt írtam azokról a műfajokról, amelyek éppen akkoriban kezdtek kikopni a magyarországi sajtóból. Nemrégiben előszedtem a régi elemzést,² és felötlött az a galád gondolat, hogy néhány részletet átmásolok ide. E gyűjteményes kötet olvasói úgysem emlékezhetnek arra, hogy mit írtam annak idején egy kis példányszámú könyvbe. Aztán lebeszéltem magam az önplágiumról, találtam viszont a dolgozatban két olyan mondatot, amelyet érdemes továbbgondolni.

Az egyik kérdés volt: „Vajon zárójelbe kell-e tenni a magyar sajtó irodalmi hagyományait?” A másik pedig állítás: „A literátus hajlamú hírlapíró kiveszőfélben van a magyar sajtóból.” Vajon azóta, immár a huszonegyedik században mi történt a sajtó és az irodalom szövevényes kapcsolatában? Vajon nekünk, magyar olvasóknak és írástudóknak előnyünkre vagy hátrányunkra vált-e az 1999-ben még csak embrionális állapotban lévő folyamat? A processzus egyébként úgy foglalható össze, hogy a hazai sajtó elmozdult a tények irányába, ezért hát-
térbe szorult az értelmezés, a hangulatkép, az állapotrajz, a benyomás – végső soron a vélemény.

1. Hír vagy magyarázat?

A tizenkilencedik századi sajtóhagyományokhoz nem mennék vissza, alaposan foglalkoztak velük az eme kötet alapjául szolgáló konferencia tudós előadói. De aligha tévedek, ha azt állítom, hogy az információ és az értelmezés, a hír és a hírmagyarázat harcában mintha előnyt élvezett volna a szerzői álláspont. Ebben

¹ *Népszabadság*, 1995. június 3.

² Zöldi László: Műfajtalankodás a globális sajtóban. In: *A Média jövője*, Budapest, Média Hungaria, 1999.

nyilvánvalóan közrejátszott, hogy száz évvel ezelőtt, amikor még a rádió sem sorakozott fel a nyomtatott sajtó mellé, sokkal lassabb volt az információáramlás, mint manapság, az internet korában. Ennek következtében újságíró-elődeink nehezebben jutottak hozzá a tényekhez, de mert az újság oldalait meg kellett tölteni betűkkel, jól jött a képzettársítás, a jegyzet, a vélemény, akár még a kitaláció is. Ez a helyzet természetesen kedvezett az egyéniségek sajtóbeli kiteljesedésének.

Mikszáth Kálmántól Ady Endrén át Krúdy Gyuláig és Móricz Zsigmondig se szeri, se száma azoknak a tollforgatóknak, akik újságíróként kezdtek, és íróként fejezték be. Pontosabban szólva sokan közülük életük végéig kapcsolatot tartottak a szerkesztőségekkel, és publicistaként, riporterként, tárcairóként is működtek. A jellegzetesen literátus állapotot érzékeli és érzékelteti Juhász Gyula költő, maga is számtalan szegedi és országos lap publicistája: „*Van egy bizonyos mérték, amelyen fölül kezdődik az, ami több, mint grammatika, több, mint stilisztika, több, mint normális – az, amit irodalomnak és költészetnek hívnak, még ha újságírás alakjában jelentkezik is.*”³

A huszadik század második feléből azt a mozzanatot emelem ki, hogy a Rákosi-, majd a Kádár-korszakbeli sajtó meglepően sokat őrzött meg a literátus hagyományból. Rákosi Mátyás az ötvenes évek elején gleichschaltolta ugyan az újságokat – megszüntette például a helyi lapokat, és létrehozta helyettük az ellenőrizhetőbb üzemi újságokat –, a társadalom peremére szorította ugyan a polgári újságírást, egyúttal azonban igényt tartott az írói látásmódra. Fölismerte, hogy a termelési hírek és a vonalas vélemény-újságírás egyhangúságát elviselhetőbbé teszi a tényektől távolodó, a szavak szépségébe belefeledkező literátus-újságírás. Ha már az újságírók nem fejthetik ki szabadon a véleményüket, legalább az átteleesebben fogalmazó írók kecssegtessék olvasnivalóval – elsősorban a réteglapok törzsközönségét. Épp ezért figyelemre méltó olvasmány Földes Anna elemzése a moszkvai *Lityeraturnojaja Gazeta* budapesti változatáról, az *Irodalmi Újságról*.⁴

De a Kádár-korszakban is tucatszámra jelentek meg versek, mindig akadt egy-két olvasmányos tárca, novella, mindig volt egy-egy portré-interjú, színikritika és újságdalnyi terjedelmű riport a megyei lapok hétfégi (akkor még vasárnap) mellékletében. A szerkesztőség tekintélyesebb munkatársai hétköznap húzták az igát, rohantak az információk után, vasárnaponként azonban íróféleként tündökölhettek a helyi olvasók előtt. Aki belenéz a foszladozó, rossz minőségű újságnymó papíron megjelenő megyei lapokba, azonnal érzékeli a kettőséget: miközben a szerkesztőségi műhely ontotta az objektív műfajú és fantáziátlan írásokat, telt belőle a szubjektív műfajú érdekességekre, köztük az irodalmi próbálkozásokra is.

³ Juhász Gyula: Csevegés. *Szeged*, 1922. május 3.

⁴ Földes Anna: *Az Irodalmi Újság könyve*. Budapest, Széphalom, 2000.

Nemrégiben ünnepeltük az 1910-ben alapított *Délmagyarország* századik születésnapját. Ebből az alkalomból látott napvilágot Szajbély Mihály irodalomtörténész írása a szegedi napilapban. Az ottani egyetem professzora, a médiatudományi tanszék vezetője így jellemezte a hatvanas évekbeli újság irányát: „*Tetszett, hogy őrzi a múlt századból örökölt tradíciót: újságírással foglalkozó szépírók szövegeit közli.*”⁵ Az idő tájt vidéki szerkesztőségekben fejlődött újságíróból íróvá Bertha Bulcsu, Csányi László, Fenákel Judit, Galambos Lajos, Galsai Pongrác, Hallama Erzsébet, Mocsár Gábor, Ordas Iván, Pünkösti Árpád, Sarusi Mihály, Sipkay Barna, Szapudi András, Thiery Árpád, Végh Antal.

Folytathatók a névsort, helyette mégis inkább tömörítő idézettel jellemezném a vidéki műhelyek hangulatát. 2000. május 22-én volt kilencven éves a *Délmagyarország*, ide írt cikket Sz. Simon István. Tudni érdemes róla, hogy harminckét esztendővel korábban, tehát 1968-ban ő találta meg a tárca helyét a szegedi napilapban. A hagyományokhoz híven keretbe zárva, de nem a hajtás alatt, hanem fölött, a hírrovat kellős közepén, hangulatos és olvastató címmel, a szerző klisézett aláírásával. Később ő lett a hétvégi melléklet szerkesztője, eme minőségében jelentős szerepet játszott abban, hogy a jobb tollú újságírók és a szegedi egyetemről frissiben kikerült pályakezdők helyet kapjanak az újság „kikrakatában”. Ha úgy tetszik: nevelődhessenek Tömörkény István, Móra Ferenc, Juhász Gyula lapjában. Csupán néhány költő, író, szociográfus, akik a szegedi szerkesztőségből indultak: Papp Lajos, Horváth Dezső, Veress Miklós.

Korjellemező adalék, hogy e sorok írója, 1975-től az *Élet és Irodalom* publicisztikai rovatának vezetőjeként rendszeresen forgatta a *Délmagyarországot*, és jó néhány tehetséges fiatal szerzőt sikerült beépíteni az *ÉS*-be (például Domonkos Lászlót, Dlusztus Imrét, Halász Miklóst). Nem esett nehezemre böngészni a „*Délmagyar*”-t, Szegeden élő szüleim ugyanis az újságjuknak tartották, mintegy örököltém tőlük az érdeklődést. Nos, Sz. Simon István 1983-ban lett a *Délmagyarország* főszerkesztője, és amit korábban a melléklet szerkesztőjeként csinált, azt immár az egész újságra kiterjeszthette. 1990. március 27-én átadta a posztját Dlusztus Imrének, majd tíz év múlva, nyugdíjasként ezt írta a jubiláló lapba: „*Jószerevel ennyi maradt a hajdan volt literátus újságírásból, ez a negyvensornyi, itt, hátul, a kalitkában. Itt még lehet kicsit lelkezni, sóhajtozni, mosolyogni, pár könnyet elmorzsolni, és emlékezni. Kis fölwillanó üveggyöngy az infótengerben.*”⁶

Köszönet az e tanulmánynak címet kölcsönző utolsó mondatért, de azért ebben az idézetben több is rejlik. A főszerkesztő-utód, Dlusztus Imre tovább vitte a literátus vonalat, a körülmények azonban egyre kevésbé nem kedveztek az irodalommal kacérkodó újságírásnak, mert a *Délmagyarország* megszenvedte a sajtóprivatizációt. Nem is annyira a külföldi sajtóbefektetők üzleties felfogását, mint

⁵ Szajbély Mihály: Irodalom és zsurnalizmus. *Délmagyarország*, 2010. május 22.

⁶ Sz. Simon István: Szösszenet. *Délmagyarország*, 2000. május 22.

inkább azt, hogy a szegedi napilapnak rövid időn belül több gazdája is volt. Először egy francia cég magánosította, amelynek tulajdonosa arra buzdította a fiatal főszerkesztőt, hogy vegyen föl újságírókat. Majd a kilencvenes évek közepén eladta az újságot a német Bertelsmann-nak, amelynek tulajdonosa arra kötelezte ugyanazt a főszerkesztőt, hogy spóroljon az élők munkájával, s ami ezzel egyet jelent: csökkentse az újságíró-munkatársak számát.

Már a francia és a német cég is hozta magával a második világháború után el-sajátított angol sajtóhagyományokat, például a hír és a vélemény szétválasztását, a jubileumi szövszenet szerzője ezt a helyzetet könyvelte el szomorkás tárcájában. Majd néhány hónappal később a Bertelsmann átadta szegedi vállalkozását egy angol cégnek, a két világháború közti Magyarország revíziós történetéből ismert Lord Rothermere leszármazottainak, akik a rendszerváltás idején már berendezkedtek Győrben, és privatizálták a *Kisalföldet*, a legnagyobb példányszámú, akkor százezres vidéki napilapot.

Ők aztán csakugyan az angolszász sajtóhagyományt képviselték. Már az impresszumban is külön tüntették föl a hír-, illetve a vélemény-szerkesztőséget. Gyakorlatuk csak azért nem ütközött brutálisan a literátus szegedi sajtóhagyományával, mert a Dlusztus Imre helyére kinevezett főszerkesztő, a Győr-Moson-Sopron megyéből importált Szetey András meghonosodott a délmagyar városban, és amennyire lehetett, lapjában igyekezett helyet találni a literátus újságírásnak. Így jelent meg nála az utolsó oldali tárca-rovatban, az infótengerben kalitkába zárva Darvasi László, Podmaniczky Szilárd vagy Grecsó Krisztián – azóta már elismert írók.

2010. március 15-én neki is távoznia kellett a főszerkesztői székből, állítólag nem szakmai okból. Mégsem lepődnék meg, ha egyszer kiderülne, hogy eltávolításában közrejátszott a „szegedisége”. Azóta a *Délmagyarország* főszerkesztője azonos a győri újságéval, helyette Sulyok Erzsébet irányítja a szegedi szerkesztőséget, de már csak főszerkesztő-helyettesi rangban. S bár nem bántó módon, de érzékelhetően kezdenek kivészni a helyi színek a szegedi napilapból, mert egyre több a győri kézirat. Ez érthető a „gyarmatosítók” szempontjából. Egyszer már kifizették a kisalföldi szerzők írásait, a nagyalföldi másodközlésért pedig nem kell fizetni, ráadásul a helyén sem kell szegedi szerzőt közreadni, akinek honoráriumot illene utalni. A gazdasági haszon tehát kétszeres, és ezért igazán nem nagy ár, hogy a győri központban nem nagyon veszik figyelembe a szegedi újság literátus hagyományait.

Azt például, hogy az egyetem évről évre „termeli” azokat az újságírókat, akik nem érik be a hírek és tudósítások elkészítésével, hanem előbb-utóbb terjedelmes riportban, vagy uram bocsá’, hangulatos tárcában írnak meg a tapasztalataikat. Ismerem Nyerges Csabát, a győri főszerkesztőt, és jó szakembernek tartom. Az angolszász sajtóhagyományról se gondolom, hogy ártalmas volna. Éppen ellenkezőleg, az a benyomásom, hogy a kívülről érkezett lökés jókor jött a magyar sajtónak. Rokonszenvesebb az a felfogás, hogy az angolszász újság gazda-

sági befektetés, mint a kelet-európai gyakorlat, amely politikai befektetésnek tekinti a sajtókiadványt. Vagyis az angolszász sajtó nyereségre törekszik, a magyar veszteségét pedig pótolja az a politikai szervezet, amely szócsőnek használja a lapot. A rendszerváltás azért is eredményezett szemléleti áttörést a hazai sajtóban, mert az angolszász hagyomány a szemünk láttára ütközik az avított magyarral. Ez utóbbiban viszont a literátus mozzanat nem föltétlenül tartozik az elvetendő hagyományok közé.

2. Mitől teljesedik ki az újságírás?

Azért bontottam ki afféle esettanulmányban a szegedi napilap körül kialakult helyzetet, mert ami a százéves *Délmagyarországgal* a legutóbbi két évtizedben megtörtént, az többé-kevésbé végbement a többi megyei napilapnál is. Erről a folyamatról tanulmányt is írtam,⁷ a részletekkel nem untatnám e kötet olvasóit. A lényeg az, hogy amikor külföldi befektetők jelentek meg a magyar sajtóban, sok változást vezettek be. Először számítógépekre cserélték az írógépeket, aztán korszerűsítették egy nyomdát a sok közül, és ide telepítették az összes magyarországi lapjukat, majd megszervezték a saját terjesztői hálózatot, és meghonosították nálunk is a hirdetési kultúrájukat. Ezzel eltelt fél évtized, és kikristályosodott az a gyakorlat, amely az újság kalitkájába számúzta a literátus hajlamú újságírókat.

A legtöbb megyében ugyanis egyetlen napilap jelent meg, amely nem kényszerült arra, hogy irodalmat is közöljön. Ennek ellenére közölt, bár nem elsősorban a helyi szerzőktől. Mindegyik laphálózatához tartozott egy budapesti szerkesztőség, amely a hétvégi (ekkor már szombati) számokba fővárosban szerkesztett oldalakat küldött, többnyire országos ismertségű szerzők írásaival. Ebbe a folyamatba szólt bele a *Népszabadság*. Azért, hogy ne csökkenjen a példányszáma, átvett a volt kormánypart MDF-től néhány újságot, és „egyet fizet, kettőt kap” alapon, árukapcsolással, úgynevezett Jumbó terjesztési módszerrel tette hozzáférhetővé saját magát – a második megyei naplappal együtt.

Ez a figyelemre méltó lépés azért bizonyult fellángolásnak sajtó és irodalom ellentmondásos viszonyában, mert versenyhelyzetet teremtett néhány megyében. A versengés eszköze lett az is, hogy a hétvégi mellékletekben irodalom látott napvilágot, ráadásul inkább helyi, mint országos szerzők jóvoltából. Ezzel eltelt újabb fél évtized, és máris az ezredfordulónál tartunk. Sajtó és irodalom szövetvényes kapcsolatában további fordulópontot jelentett a digitalizáció, a kétezres évek magyarországi fejleménye.

Például a *Westdeutsche Allgemeine Zeitung* gondozásában megjelenő Pannon Lapok – öt napilap a Balaton fölötti régióban – lemaradtak az online változat kifejlesztésében. A korszerűsítést fölöslegesnek tartották a Ruhr-vidéki mene-

⁷ Zöldi László: A globális sajtó. *Médiakutató*, 2001. 5. sz.

dzserek, ami azzal a kedvező következménnyel járt, hogy a veszprémi központú laphálózatban nem csökkent a hagyományos újságírói munka ársziója. A szombati mellékletben versek, tárcák, művészportrék, háromhasábos interjúk és kolumnás riportok jelennek meg – többnyire belső munkatársak tollából.

Aki például a költészet napja előtti szombaton, 2010. április 10-én olvasta a *Zalai Hírlapot*, a *Vas Népét*, a (veszprémi) *Naplót*, a *Fejér Megyei Hírlapot* és a *Dunaiújvárosi Hírlapot*, csodálkozhatott a felhozatalon. Nyolc verset, tizenkét tárcát, tíz grafikát, három oknyomozó riportot, négy költővel készített interjút és huszonnégy költészet napi cikket számoltam össze. A kép csalóka, másnap volt ugyanis az országgyűlési választások első fordulója, és kampánycsend idején a szerkesztőségi asztalfiókból előkerültek a hónapok óta ott szunnyadó szépírások.

A másik példa az osztrák-német Inform Média gyakorlata. A debreceni központú médiacég legelől tart a digitalizációban, és északkelet-magyarországi vonzáskörében épp annyi újságíróat foglalkoztat, mint tizenöt évvel ezelőtt. Csak éppen szinten tartja az újságokat, amíg ki nem halnak az idős olvasók, és gőzerővel fejleszti az online portálokat a fiatal olvasók kedvéért. A nyugdíjazott újságírók helyén pedig felényi fizetésért foglalkoztatja a pályakezdő fiatalokat, akik inkább az online felé kacsingatnak. Ezzel magyarázható, hogy a miskolci, a nyíregyházi és a debreceni napilap hétfégi számaiból az irodalmi műfajok kopáltak ki, a hétköznapi számaiból pedig a vélemény-műfajok.

Ha alaposabban megnézzük az *Észak-Magyarországot*, a *Kelet-Magyarországot* és a *Hajdú-Bihari Naplót*, egy-egy lapszámban mindössze három-négy névvel jelzett cikket találhatunk. Ez aligha tölti el örömmel a pályakezdő újságírókat, akik nemcsak a hír, a tudósítás és a funkcionális interjú műfaját szeretnék névtelenül vagy szignóval művelni, hanem névvel, sőt klisézett aláírással mutatnák meg az olvasóknak, hogy képesek publicisztikát, jegyzetet, glosszát, tárcát, portré-interjút és riportot is jegyezni.

A két példából, a Pannon Lapok Társasága és az Inform Média gyakorlatából adódik az általánosítható következtetés: minél előrehaladottabb a digitalizáció, a nyomtatott sajtó annál távolabb kerül az irodalomtól, illetve minél inkább késik a digitalizáció, annál szerveesebb, bensőségeesebb a nyomtatott sajtó és az irodalom kapcsolata.

Amidőn az egrri főiskola médiatudományi tanszéke 2010. április 16-án konferenciát rendezett újságírás és irodalom kapcsolatáról, Buzinkay Géza sajtótörténész azzal foglalkozott előadásában, hogy a tárca milyen körülmények között jött létre a XIX. századi magyar sajtóban. Majd a vitában azt kérdeztem tőle, hogy miként írná körül a tárcát. Némi gondolkodás után így válaszolt: „*Tárca az, ami nem napi politika.*” A sajtótörténész bizonyára nem beszélt össze Sz. Simon Istvánnal, aki tíz évvel korábban, a már idézett születésnapi tárcában ezt írta: „*Ide [mármint a hírovtat hajtás fölötti részén keretbe zárt, negyvensornyi szösszenetbe – Z. L.] ritkán tör be a politika.*”

Vajon nem arról van-e szó, hogy a külföldi sajtóbefektetők alkalmazkodtak a magyarországi sajtóviszonyokhoz? Hozták ugyan magukkal a politikától független hagyományait, elsősorban a hírközpontú újságírást, látva azonban, hogy nálunk a sajtó még mindig alá van vetve a politikának, igyekeztek peremre szorítani, keretbe, ha úgy tetszik: kalitkába zárni az érzéseket, hangulatokat, benyomásokat, végső soron a véleményeket. Ez azért meglepő fejlemény, mert otthon, angolszász és német nyelvterületen ugyanezek a cégek teret engednek a literátus újságírásnak. Ama újságíró Walesben, Skóciában, Vorarlbergben vagy a Ruhrvidéken, aki a hétköznapi számokban túlnyomórészt információkat dolgoz föl objektív műfajokban, a hétfégi mellékletben szubjektív műfajokban is megnyilvánulhat, sőt nemcsak tárcákat és novellákat, hanem verseket is közölhet.

3. Az irodalom, mint az újságírás előfeltétele?

Nemeskürty István 1992-ben publikált egy cikket, amelyben megpendítette, hogy mielőtt Krúdy Gyula ismertté vált volna Budapesten, csaknem két évtizeden át a következő szerkesztőségekben gyakorolta a tárcáírás mesterségét: a *Szabolcsi Szabad Sajtóban*, a *Debrecenben*, az *Ugocsában*, az *Orsova és Vidékében*, a *Tolna Vármegyében*.⁸ Vajon száz évvel később, a mai pályakezdők lehetőséget kapnak arra a szinte kizárólag külföldi tulajdonban lévő vidéki lapok szerkesztőségében, hogy áthidalják az újságírás és az irodalom közti távolságot? Vajon az imént elemzett, felemás és ellentmondásos folyamat mit jelent a pályakezdő újságírók szempontjából? Vajon a kommunikáció szakos főiskolásokat és egyetemistákat vonzza vagy taszítja-e a literátus újságírás?

Felsőoktatási intézményekben tanítom a hagyományos és az online újságírást, és azt a feladatot adtam a nyíregyházi szeminárium résztvevőinek, hogy írjanak a karácsony előtti hangulatról. Az egyik legügyesebb diák cikké formálta, hogy kopottas ruházatú asszony áll a pláza fényárba borult kirakata előtt, nézi a gyönyörű portékákat, és arra gondol, hogy ha volna pénze, mit venne a gyerekeinek. A szerző felolvasta dolgozatát, az évfolyamtársai pedig megtapsolták. Nekem is tetszett, jelest adtam rá, bár megjegyeztem, hogy amit hallottunk, az nem újságírás, hanem irodalom. Ha újságírónak készülne a szerző, akkor oda ment volna az asszonyhoz, és megkérdezte volna, hogy mire gondolt, miközben orrát a kirakatüveghez nyomta. Azóta a szerző megszerezte a diplomát, és az egyik online portál vezető szerkesztőjeként dolgozik – most ő noszogatja a munkatársait, hogy ne csak képzelődjenek, hanem kérdezzenek meg másokat is.

Egy civil szervezet, a Pallas Páholy internetes honlapján (www.klubhalo.hu) gyakorolhatnak az újságírónak készülő főiskolások és egyetemisták. Öt év alatt körülbelül háromszázan jelentek meg, közülük a legtehetségesebbek az utolsó két esztendőben négy ifjúsági Pulitzer-díjat nyertek, egyikük pedig 2010-ben „az

⁸ Nemeskürty István: „Minél több sok jó papirosat bétölteni...” *Extra Vasárnap*, 1992. június 14.

év diák-újságírója” lett. S mert eljutottak arra a szintre, hogy beljebb hatoljanak a szakma rejtelmébe, megkérdezték: ha már másfél évtizedig irodalmi hetilapot szerkesztettem, miért nem akarom őket a literátus újságírást tanítani. Azért – válaszoltam –, mert nem szívesen tanítom őket arra, amitől felkopik az álluk.

Érvelésemet megértették, mégis kiharcolták, hogy az újságírói műfajokat közlő rovat, a Pályakezdők fóruma mellett indíthassanak egy diák hetilapot is, *Olvasólámpa* címmel, amely a literátus újságírást melegágya lett. Éppen most látott napvilágot a 175. száma, mindegyikben olvashattunk tárcát vagy novellát. Rá kellett jönnöm, hogy a literátus műfajokkal való kísérletezést azért igénylik a pályakezdő újságírók, mert szeretnék magukat kifejezni, mielőtt arra adják a fejüket, hogy mások gondolatait fejezzék ki. Az irodalmi műfajokat használják önkifejezésre, mert náluk a vers és a próza, a műkritika és a glossza az önkifejezés eszköze.

Előszóval írnak például tárcát, elvégre ez az a műfaj, amelynek főszereplője lehet az újságíró, és akár egyes szám első személyben is fogalmazhat. Az egyik tanítványom, aki mellesleg néhány hónapja ifjúsági Pulitzer-díjat kapott, ezt írta a Klubhálón: „Az újságírást talán az egyik módja annak, hogy a tollforgató segítsen valamiben, amihez esetleg jobban ért. Legyen az tudományos, mezőgazdasági, kulturális lap. A témakör mindegy, a fontos, hogy az írással építő jellegű célja legyen az írójának. De nem kell nagy összefüggésekre gondolni, elég, ha szép magyarsággal fogalmazok, és az olvasóm saját anyanyelv-tudását bővíti, szépíti, berögződéseit javítja azzal, hogy igényes szöveget olvas. Szerintem ezért kellene visszacsempészni az irodalmat az újságokba.”⁹

Felhasznált irodalom

- BODOR Pál: *A kíváncsiság mestersége*. Pilisszentiván, HQD, 1999.
- DERSI Tamás: Sajtó és irodalom a századvégen. In: *Századvégi üzenet*. Budapest, Szépirodalmi, 1973. 77–119. p.
- DEZSÉNYI Béla: Sajtó és irodalom. *Magyar Könyvszemle*, 1946, 1–4, 46–69. old.
- FÖLDES Anna: *Újságírást és irodalom*. Kaposvár, Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, 2004.
- MÓZES Huba: *Sajtó, kritika, irodalom*. Bukarest, Kriterion, 1983.
- RUBINYI Mózes: Írók a hírlapirodalomban. *A Sajtó*, 1931. 2. sz.
- SIPOS Balázs: Irodalom és újságírást viszonya a 20. század első felében Magyarországon. *Médiakutató*, 2002. tél
- SZERB Antal: Újságírást és irodalom (1938). In: *A varázsló eltöri pálcáját*, Budapest, Magvető, 1961. 395–398. pp.

⁹ Horváth Borbála: Csúzli. – www.klubhalo.hu, *Olvasólámpa*, 2010. március 13.

UJSZÁSZI Ilona (szerk.): 100 éves a Délmagyarország – Centenáriumi melléklet *Délmagyarország*, 2010. május 22.
UNGVÁRI Tamás: Irodalom és újságírás. *Élet és Irodalom*, 1961. május 5.
ZÖLDI László: *Az ÉS vitái*. Budapest, Múzsák, 1987.